

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
Навчально-науковий інститут державного управління

Кафедра державного управління і місцевого самоврядування

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

завідувач кафедри

Чикаренко І.А.

«01» грудня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Розвиток соціальної політики ЄС»

Галузь знань	23 Соціальна робота
Спеціальність	231 Соціальна робота
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Статус	вибіркова
Загальний обсяг	4 кредити ECTS (120 годин)
Форма підсумкового контролю	Диференційований залік
Термін викладання	4-й семестр
Мова викладання	українська

Викладачі: д. і. н., проф. Бородін Є. І., д. держ. упр., проф. Прокопенко Л. Л.

Пролонговано: на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Дніпро
НТУ «ДП»
2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Розвиток соціальної політики ЄС» для бакалаврів спеціальності 231 Соціальна робота / Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка», каф. державного управління і місцевого самоврядування. Дніпро : НТУ «ДП», 2022. 14 с.

Розробники:

- Бородін Євгеній Іванович, професор, доктор історичних наук, професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування;
- Прокопенко Леонід Львович, професор, доктор наук з державного управління, професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування.

Робоча програма регламентує:

- мету дисципліни;
- дисциплінарні результати навчання;
- базові дисципліни (за наявності);
- обсяг і розподіл за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять;
- програму дисципліни (тематичний план за видами навчальних занять);
- алгоритм оцінювання рівня досягнення дисциплінарних результатів навчання (шкали, засоби, процедури та критерії оцінювання);
- інструменти, обладнання та програмне забезпечення;
- рекомендовані джерела інформації.

Робоча програма призначена для реалізації компетентнісного підходу під час планування освітнього процесу, викладання дисципліни, підготовки здобувачів вищої освіти до контрольних заходів, контролю провадження освітньої діяльності, внутрішнього та зовнішнього контролю забезпечення якості вищої освіти, акредитації освітніх програм.

ЗМІСТ

1 МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ..	Ошибка! Закладка не определена.
2 ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.....	Ошибка! Закладка не определена.
3 БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ	4
4 ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	5
5 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	Ошибка! Закладка не определена.
6 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	6
6.1 Шкали	7
6.2 Засоби та процедури	7
6.3 Критерії	8
7 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	12
8 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	12

1 МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни «Розвиток соціальної політики ЄС» – формування у здобувачів вищої освіти цілісної системи знань щодо основних проблем та особливостей формування, розвитку та еволюції соціальної політики та регулювання соціальних відносин в Європейському Союзі.

2 ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Шифр ДРН	Дисциплінарні результати навчання (ДРН)
	Зміст
ДРН – 01	Продемонструвати <i>знання</i> базових документів з соціальної політики в Європейському Союзі; принципів на яких базується соціальна політика ЄС; актуальних проблем соціального життя Європейського Союзу та ступеня вирішення цих проблем; ефективних програм та методів вирішення соціальних проблем; специфіки вирішення соціальних проблем у деяких країнах ЄС; місця індивіда у соціальній політиці ЄС; концепцій та моделей соціальної політики ЄС
ДРН – 02	Продемонструвати <i>розуміння</i> генези та еволюції соціальної держави, її моделей та ознак, моделей соціальної політики в ЄС, законодавства та інституційної бази реалізації соціальної політики в країнах Європейського Союзу, основних напрямів та складових соціальної політики Європейського Союзу
ДРН – 03	Продемонструвати <i>здатність</i> аналізувати здійснення соціальної політики в Європейському Союзі та формування власного бачення соціальної політики, що необхідна суспільству сучасної України, пропонувати напрями її вдосконалення
ДРН – 04	Продемонструвати <i>вміння</i> орієнтуватися в основних сучасних тенденціях розвитку соціальної політики в ЄС, робити розрахунки стосовно впливу цих тенденцій на подальший розвиток соціальної політики в Україні в процесі набуття нею членства в ЄС

3 БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни	Здобуті дисциплінарні результати навчання
Б1 «Соціальна політика»	<ul style="list-style-type: none"> – знати сутність соціальної політики, основних етапів її розвитку, нормативно-правові акти, що визначають сферу її діяльності, основні принципи та напрями здійснення соціальної політики та соціального захисту населення України; – розуміти сутність моделей соціальної політики, основних обов'язків, завдань та функцій покладених на ключові суб'єкти соціальної політики; – вміти здійснювати прогноз можливих наслідків реалізації соціальних програм на місцевому та/або регіональному рівні; – аналізувати основні проблеми, які існують у процесі реалізації завдань соціальної політики та розробляти конкретні пропозиції на шляху до їх вирішення; – вміти застосовувати практичні навички щодо оцінювання основних інструментів формування вітчизняної соціальної політики та визначення джерел її фінансування; – вміти критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни щодо різних категорій громадян на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях;

4 ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Вид навчальних занять	Обсяг, години	Розподіл за формами навчання, години			
		Денна / Вечірня		Заочна	
		аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота
лекційні	54	17	37	6	55
практичні	66	34	32	6	55
лабораторні	-	-	-	-	-
семінари	-	-	-	-	-
РАЗОМ	120	51	69	10	110

5 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

5.1 Тематичний план та розподіл обсягу часу за видами навчальних занять

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
	ЛЕКЦІЇ	54
ДРН – 02	Тема 1. Генеза та еволюція соціальної держави	8
	1.1. Історія ідеї про соціальну державу	
	1.2. Сутнісні та функціональні характеристики соціальної держави.	
	1.3. Виникнення та розвиток концепції соціальної держави	
	1.4. Моделі та ознаки соціальної держави.	
ДРН – 01 ДРН – 02	Тема 2. Еволюція соціальної держави в умовах європейської інтеграції	8
	2.1. Виникнення ЄС. Необхідність формування єдиної соціальної політики	8
	2.2. Відповідність соціальної політики загальним європейським цінностям	
	2.3. Наповнення, механізми та інструменти соціальної політики ЄС	
ДРН – 01 ДРН – 02 ДРН – 03	Тема 3. Законодавство та інституційна база реалізації соціальної політики в країнах ЄС	10
	3.1. Нормативно-правове забезпечення соціальної політики ЄС	10
	3.2. Структури ЄС з повноваженнями щодо вирішення проблем в сфері соціальної політики	
	3.3. Допоміжні структури ЄС у формуванні соціальної політики	
	3.4. Компетенції органів ЄС в сфері реалізації соціальної політики	
ДРН – 01 ДРН – 02 ДРН – 03	Тема 4. Основні напрями європейської соціальної політики і соціальний прогрес	10
	4.1. Практика соціального забезпечення та відкритої координації соціальної політики країн ЄС	10
	4.2. Спільні особливості розвитку соціальної політики європейських країн	

	4.3. Класифікація моделей соціальної політики. Кластери соціальної моделі ЄС	
ДРН – 01	Тема 5. Складові соціальної політики ЄС	8
ДРН – 02	5.1. Основні соціальні проблеми Європи та загальні підходи до їх вирішення	
ДРН – 03	5.2. Політика соціального партнерства та соціальний діалог в суспільстві як основа успішної соціальної політики в країнах ЄС	
	5.3. Поняття соціального захисту та принципи, механізми побудови концепції соціального захисту в ЄС	
	5.4. Типи фінансування та приклади базових моделей фінансового забезпечення соціальних програм.	
	ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	66
ДРН – 02	1. Генеза та еволюція соціальної держави	12
ДРН – 01 ДРН – 02	2. Еволюція соціальної держави в умовах європейської інтеграції	12
ДРН – 01 ДРН – 02 ДРН – 03	3. Законодавство та інституційна база реалізації соціальної політики в країнах ЄС	14
ДРН – 01 ДРН – 02 ДРН – 03	4. Основні напрями європейської соціальної політики і соціальний прогрес	14
ДРН – 01 ДРН – 02 ДРН – 03 ДРН – 04	5. Складові соціальної політики ЄС	14
	РАЗОМ	120

5.2 Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання: «Характеристика соціальної політики ЄС» полягає у розкритті та захисті здобувачами вищої освіти відповідей на питання:

1. У чому полягала необхідність формування єдиної соціальної політики після виникнення ЄС;
2. Яка інституційна база реалізації соціальної політики в країнах ЄС;
3. Розкрити класифікацію моделей соціальної політики в ЄС;
4. Навести основні соціальні проблеми Європи та загальні підходи до їх вирішення.

Підготовлені відповіді представити до обговорення в групі. Під час представлення результатів виконання індивідуального завдання передбачено процедуру peer-assessment (оцінювання з боку інших здобувачів освіти).

6 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Сертифікація досягнень студентів здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до Положення університету «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти».

Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання здобувача вищої освіти за дисципліною.

6.1 Шкали

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок мобільних студентів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП»

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховуються, якщо здобувач вищої освіти отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП».

6.2 Засоби та процедури

Зміст засобів діагностики спрямовано на контроль рівня сформованості знань, умінь, комунікації, автономності та відповідальності здобувача вищої освіти за вимогами НРК до 6-го кваліфікаційного рівня (для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти) під час демонстрації регламентованих робочою програмою результатів навчання.

Студент на контрольних заходах має виконувати завдання, орієнтовані виключно на демонстрацію дисциплінарних результатів навчання (розділ 2).

Засоби діагностики, що надаються студентам на контрольних заходах у вигляді завдань для поточного та підсумкового контролю, формуються шляхом конкретизації вихідних даних та способу демонстрації дисциплінарних результатів навчання.

Засоби діагностики (контрольні завдання) для поточного та підсумкового контролю дисципліни затверджуються кафедрою.

Види засобів діагностики та процедур оцінювання для поточного та підсумкового контролю дисципліни подано нижче.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ			ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	
навчальне заняття	засоби діагностики	процедури	засоби діагностики	процедури
лекції	контрольні завдання за кожною темою	виконання завдання під час лекцій	комплексна контрольна робота (ККР)	визначення середньозваженого результату поточних контролів;
практичні	індивідуальне завдання	виконання завдань під час самостійної роботи		виконання ККР під час заліку за бажанням здобувача вищої освіти

Під час поточного контролю лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання контрольних конкретизованих завдань. Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання.

Якщо зміст певного виду занять підпорядковано декільком складовим, то інтегральне значення оцінки може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюються викладачем.

За наявності рівня результатів поточних контролів з усіх видів навчальних занять не менше 60 балів, підсумковий контроль здійснюється без участі здобувача вищої освіти шляхом визначення середньозваженого значення поточних оцінок.

Незалежно від результатів поточного контролю кожен здобувач вищої освіти під час заліку має право виконувати ККР, яка містить завдання, що охоплюють ключові дисциплінарні результати навчання.

Кількість конкретизованих завдань ККР повинна відповідати відведеному часу на виконання. Кількість варіантів ККР має забезпечити індивідуалізацію завдання.

Значення оцінки за виконання ККР визначається середньою оцінкою складових (конкретизованих завдань) і є остаточним.

Інтегральне значення оцінки виконання ККР може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюється кафедрою для кожної складової опису кваліфікаційного рівня НРК.

6.3 Критерії

Реальні результати навчання студента ідентифікуються та вимірюються відносно очікуваних під час контрольних заходів за допомогою критеріїв, що описують дії студента для демонстрації досягнення результатів навчання.

Для оцінювання виконання контрольних завдань під час поточного контролю лекційних і практичних занять в якості критерію використовується коефіцієнт засвоєння, що автоматично адаптує показник оцінки до рейтингової шкали:

$$O_i = 100 a/m,$$

де a – число правильних відповідей або виконаних суттєвих операцій відповідно до еталону рішення; m – загальна кількість запитань або суттєвих операцій еталону.

Індивідуальні завдання та комплексні контрольні роботи оцінюються експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою.

Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені НРК для бакалаврського рівня вищої освіти (подано нижче).

Загальні критерії досягнення результатів навчання для 6-го кваліфікаційного рівня за НРК (бакалавр)

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
<i>Знання</i>		
♦ концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання	Відповідь відмінна – правильна, обґрунтована, осмислена. Характеризує наявність: - концептуальних знань; - високого ступеню володіння станом питання; - критичного осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності	95-100
	Відповідь містить негрубі помилки або описки	90-94
	Відповідь правильна, але має певні неточності	85-89
	Відповідь правильна, але має певні неточності й недостатньо обґрунтована	80-84
	Відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена	74-79
	Відповідь фрагментарна	70-73
	Відповідь демонструє нечіткі уявлення студента про об'єкт вивчення	65-69
	Рівень знань мінімально задовільний	60-64
	Рівень знань незадовільний	<60
<i>Уміння/навички</i>		
♦ поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання	Відповідь характеризує уміння: - виявляти проблеми; - формулювати гіпотези; - розв'язувати проблеми; - обирати адекватні методи та інструментальні засоби; - збирати та логічно й зрозуміло інтерпретувати інформацію; - використовувати інноваційні підходи до розв'язання завдання	95-100
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності з негрубими помилками	90-94
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації однієї вимоги	85-89
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати	80-84

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
	знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації двох вимог	
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації трьох вимог	74-79
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації чотирьох вимог	70-73
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності при виконанні завдань за зразком	65-69
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, але з неточностями	60-64
	рівень умінь/навичок незадовільний	<60
Комунікація		
<ul style="list-style-type: none"> ◆ донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації; ◆ збір, інтерпретація та застосування даних; ◆ спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово 	<p>Вільне володіння проблематикою галузі. Зрозумілість відповіді (доповіді). Мова:</p> <ul style="list-style-type: none"> - правильна; - чиста; - ясна; - точна; - логічна; - виразна; - лаконічна. <p>Комунікаційна стратегія:</p> <ul style="list-style-type: none"> - послідовний і несуперечливий розвиток думки; - наявність логічних власних суджень; - доречна аргументації та її відповідність відстоюваним положенням; - правильна структура відповіді (доповіді); - правильність відповідей на запитання; - доречна техніка відповідей на запитання; - здатність робити висновки та формулювати пропозиції 	95-100
	<p>Достатнє володіння проблематикою галузі з незначними хибами. Достатня зрозумілість відповіді (доповіді) з незначними хибами. Доречна комунікаційна стратегія з незначними хибами</p>	90-94
	<p>Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано три вимоги)</p>	85-89
	Добре володіння проблематикою галузі.	80-84

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано чотири вимоги)	
	Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано п'ять вимог)	74-79
	Задовільне володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано сім вимог)	70-73
	Часткове володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано дев'ять вимог)	65-69
	Фрагментарне володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано 10 вимог)	60-64
	Рівень комунікації незадовільний	<60
<i>Відповідальність і автономія</i>		
<ul style="list-style-type: none"> ◆ управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами; ◆ спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах; ◆ формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти; ◆ організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп; ◆ здатність продовжувати навчання із значним 	<p>Відмінне володіння компетенціями менеджменту особистості, орієнтованих на:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) управління комплексними проектами, що передбачає: <ul style="list-style-type: none"> - дослідницький характер навчальної діяльності, позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію; - здатність до роботи в команді; - контроль власних дій; 2) відповідальність за прийняття рішень в непередбачуваних умовах, що включає: <ul style="list-style-type: none"> - обґрунтування власних рішень положеннями нормативної бази галузевого та державного рівнів; - самостійність під час виконання поставлених завдань; - ініціативу в обговоренні проблем; - відповідальність за взаємовідносини; 3) відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб, що передбачає: <ul style="list-style-type: none"> - використання професійно-орієнтованих навичок; - використання доказів із самостійною і правильною аргументацією; - володіння всіма видами навчальної діяльності; 4) здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності, що передбачає: <ul style="list-style-type: none"> - ступінь володіння фундаментальними знаннями; - самостійність оцінних суджень; 	95-100

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
ступенем автономії	- високий рівень сформованості загальнонавчальних умінь і навичок; - самостійний пошук та аналіз джерел інформації	
	Упевнене володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано дві вимоги)	90-94
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано три вимоги)	85-89
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано чотири вимоги)	80-84
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано шість вимог)	74-79
	Задовільне володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано сім вимог)	70-73
	Задовільне володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано вісім вимог)	65-69
	Рівень відповідальності і автономії фрагментарний	60-64
	Рівень відповідальності і автономії незадовільний	<60

7 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Використовуються комп'ютерне та мультимедійне обладнання, дистанційна платформа Moodle, MS Office (застосунок Teams).

8 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Вітте Л. *Європейська соціальна модель і соціальна згуртованість: яку роль відіграє ЄС?* Київ: Заповіт, 2006.
2. Воллес В. *Творення політики в Європейському Союзі*. Переклад з англ. Ткачук. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004.
3. Дзяд О.В., Рудік О.М. *Спільні політики Європейського Союзу та їх значення для України*: навч. посіб. Київ: Міленіум, 2009.
4. *Міжнародно-правове та національне регулювання реалізації прав у сфері праці: теоретико-прикладні проблеми* / Н. П. Мокрицька, Р. Я. Бутинська та ін.; за заг. ред. д.ю.н. М. С. Долинської. Львів : «Галицька видавнича спілка» , 2021.
5. Окладна М. Г., Яковюк І. В. *Соціальна політика Європейського Союзу: становлення і розвиток*. Харків: ТОВ «Оберіг», 2016.
6. Прокопенко Л. Л. *Вступ до європейської інтеграції*: навч. посіб. Київ: Міленіум, 2009.
7. Прокопенко Л. Л. *Інституційна система ЄС*: навч. посіб. / Л. Л. Прокопенко, О. М. Рудік, Н. М. Рудік. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2018.
8. Севрюков Д. Г. *Еволюція соціальної держави в Західній Європі: історико-теоретичні аспекти*. Київ: «Талком» 2014.
9. Шевчук П. І. *Соціальна політика*: навч. посіб. 2-е вид. Львів : Світ, 2005.

Нормативні документи

1. *Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу.* URL: <http://www.eurodocs.sdla.gov.ua>
2. *Європейська соціальна хартія* від 18 жовтня 1961 р. № 35. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_300.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Представництва Європейського Союзу в Україні. URL: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm
2. Верховна Рада України: офіційний веб-портал. URL: <http://rada.gov.ua/>
3. Глосарій термінів Європейського Союзу. URL: <http://europa.dovidka.com.ua/#123>
4. Європейська інтеграція. *Урядовий портал.* URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246396130&cat_id=223223535
5. Президент України: офіційне Інтернет-представництво. URL: <http://www.president.gov.ua/>
6. EU institutions and bodies. Access mode: http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/index_en.htm
7. EU facts and figures. Access mode: http://europa.eu/about-eu/facts-figures/index_en.htm
8. EU law. Access mode: http://europa.eu/eu-law/index_en.htm
9. Topics of the European Union. Access mode: http://europa.eu/pol/index_en.htm
10. Treaty of Lisbon. Access mode: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:C:2007:306:TOC>

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Розвиток соціальної політики ЄС»
для бакалаврів спеціальностей 231 Соціальна робота

Розробники:
Бородін Євгеній Іванович
Прокопенко Леонід Львович

В редакції авторів

Підготовлено до виходу в світ
у Національному технічному університеті
«Дніпровська політехніка».
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 1842
49005, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 19